

Inleiding

Sinds medio jaren 1980 wordt door SOVON de aantalonontwikkeling van de Nederlandse broedvogels gevolgd. Door middel van steekproeven streeft men naar een landdekkend overzicht. Het Broedvogel Monitoring Project, kortweg BMP, houdt in dat een betrekkelijk klein gebied (10-250ha.) gedurende een lange tijd wordt bemonsterd op alle aanwezige broedvogels. In 2004 en 2005 werd een eerste proefvlak in Saeftinghe (deelgebied 7) bewerkt voor het biotoop brakwaterschor. In 2006 werd gestart met vier plots met in totaal 160ha., ofwel 7,2% van het begroeide deel. In 2010 is op verzoek van en in samenwerking met Stichting Het Zeeuwse Landschap een vijfde plot ingebracht van 40ha. met veel riet, in het uiterste oosten. Hierdoor is het gemonitorde deel van Saeftinghe - totaal 200ha ofwel 8,9% van het begroeide deel - meer representatief geworden. Om dit project op lange termijn te kunnen volhouden, is een kleine werkgroep opgericht die opereert onder de vleugels van de Vogelwerkgroep van Natuursbeschermingvereniging OZVI, De Steltkluit, met medewerking van Stichting Het Zeeuwse Landschap, de beheerder van het gebied. In 2012 is een broedvogelkartering uitgevoerd van het gehele gebied. Hierbij is dezelfde methodiek toegepast als voorheen in de plots doch werd genoeg genomen met 6 bezoeken. De BMP-plots zijn echter met dezelfde frequentie bezocht als in de voorgaande jaren.

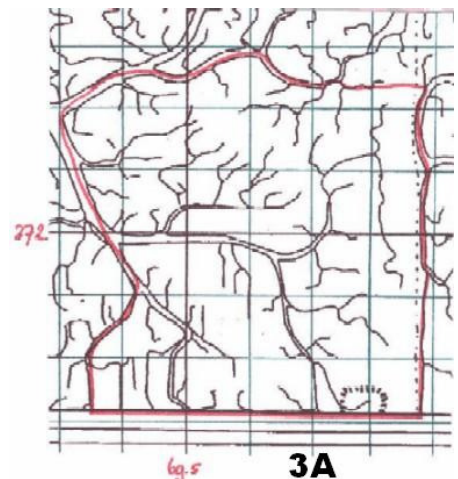
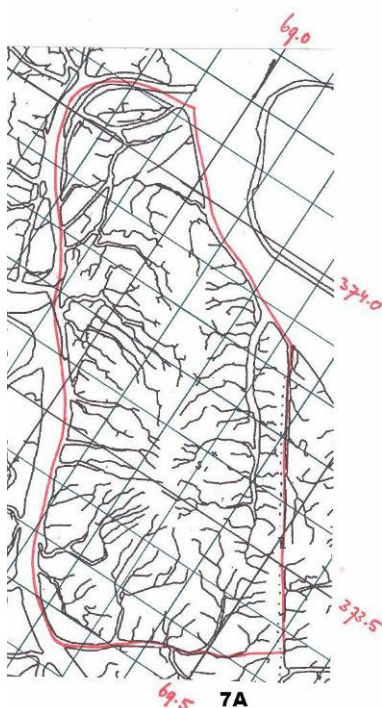
Gebied

Het Verdrongen Land van Saeftinghe is een getijdengebied binnen het estuarium van de Westerschelde. Twee maal daags loopt het gebied vol met water (hoogwater) en twee maal daags valt het grootste gedeelte droog (laagwater). De tijden waarop dat gebeurt, schuiven dagelijks een vijftigtal minuten op. Daarbij is er dagelijks een relatief hoog hoogwater en een lager hoogwater. De waterstanden variëren van dag op dag met twee keer per maand een doortij (laag hoogwater) en een springtij (hoog hoogwater). Het verschil tussen hoogwaterspringtij en hoogwaterdoodtij bedraagt gemiddeld een meter. Het tijverschil varieert tussen 4,5 en 6 meter. Bovendien kan de wind hier nog gemakkelijk tot een meter afhalen of bijtellen. Bij springtij kan het gebeuren dat het schor volledig onder water komt te staan, alhoewel dat gedurende het broedseizoen zelden voorkomt. Dit alles geeft beperkingen met betrekking tot de betreding. Saeftinghe is daardoor niet te inventariseren exact conform de voorschriften van SOVON. Sedert 1997 wordt circa een derde van het gebied begraasd door rundvee.

Gebied 3A (30 ha.)

In dit plot vinden we een overgang van intensief begraasd en vertrapt schor - met bulten-slenken-systeem - naar extensief begraasd. Rondom de vluchtheuvel en langs de dijk en Rijksdam is de begrazing intensief. De noordwestelijke helft die weinig wordt begraasd, ken-

merkt zich door een relatief oud reliëfrijk schorrenlandschap van kommen met zeebies en zeeaster en hoge met zeekweek begroeide oeverwallen. Hier liggen twee rietvelden, een groot en een klein. Meer en meer steken rietplukken de kop op. Het gebied wordt regelmatig bij excursies doorkruist of gepasseerd. Een onregelmatig gebruikt pad loopt van het noordoosten naar het zuidwesten. Van het getij heeft men weinig last. Tijdens de twee uur rondom HW is er enige hinder. In 2007 en 2009 is een deel van de Rijksdam opgehoogd. De afwatering van het zuidoostelijke deel vindt sindsdien plaats door betonbuizen onder de dam door. Het plot wordt intensief door vossen belopen.

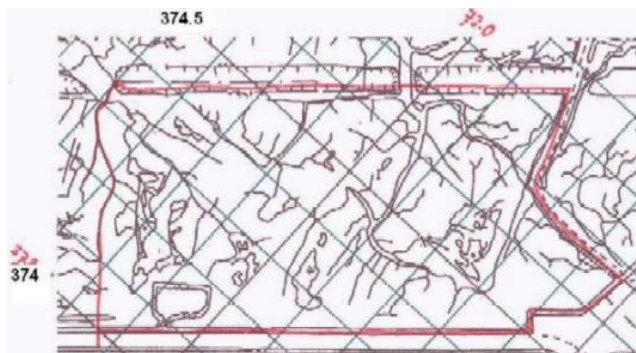
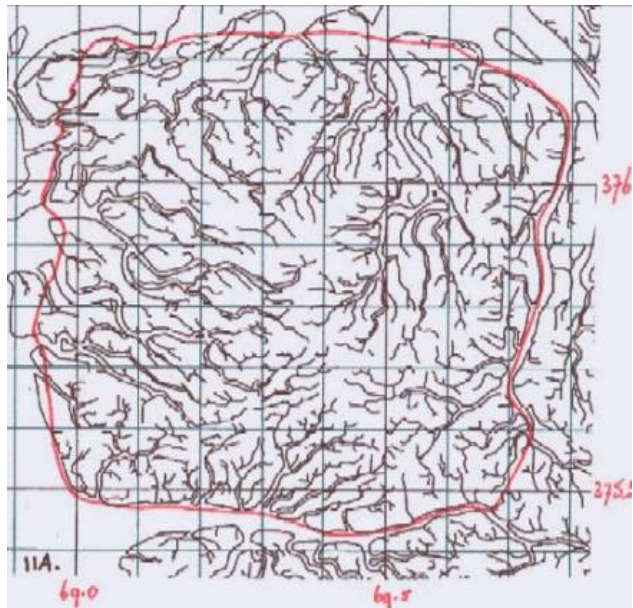
Gebied 7A (39 ha.)

Dit gebied is verpacht voor begrazing maar in de praktijk komen hier nauwelijks koeien. De noordelijke helft en de Rijksdam worden intensief gebruikt bij excursies en hier liggen diverse vegetatieloze paden. In het zuiden en oosten is er het normale patroon van kommen, oeverwallen en ta-

melijk diepe modderige geulen. In de lengterichting ligt een uitgestrekt kommengebied (de waterscheiding) met veel zeebies en zeeaster. De noordelijke helft heeft een tamelijk jonge schorvegetatie – zeebies en zeeaster – en wordt gekarakteriseerd door ondiepe meer zandige geulen. Langs de IJskelder vindt afslag plaats met gemiddeld een meter per jaar. Hier en daar schieten rietplukken op. Twee ervan, met een wat grotere omvang, zijn enkele decennia oud. Het gebied is licht tijafhankelijk.

Gebied 11A (60 ha.)

11A maakt deel uit van de Marlemontse Plaat en grenst aan de Westerschelde. De noordelijke en westelijke randen staan sinds 1995 sterk aan erosie bloot. Jaarlijks verdwijnen hier enkele meters schor. Het is een oud schor met uitgestrekte kommen in het midden maar ook flinke geulenstelsels met overwegend zandige bodems. Het gebied wordt niet beweid en incidenteel (voornamelijk langs de westrand) bezocht door excursies. Er zijn diverse rietplukken die zich langzaam uitbreiden en elk jaar komen er nieuwe bij. Een stormtij kan deze evenwel weer flink aantasten of doen verdwijnen. Gedurende het winterhalfjaar worden op deze plaat grote en/of kleine veekpaketten afgezet. Gebied 11 is sterk getijafhankelijk en ligt op ongeveer 1,5 uur loopafstand van Emmadorp. In 2012 lag iets zuidoostelijk van het plot een bewoonde vossenburcht. In het gehele plot werden nu en dan sporen van de vos gevonden.

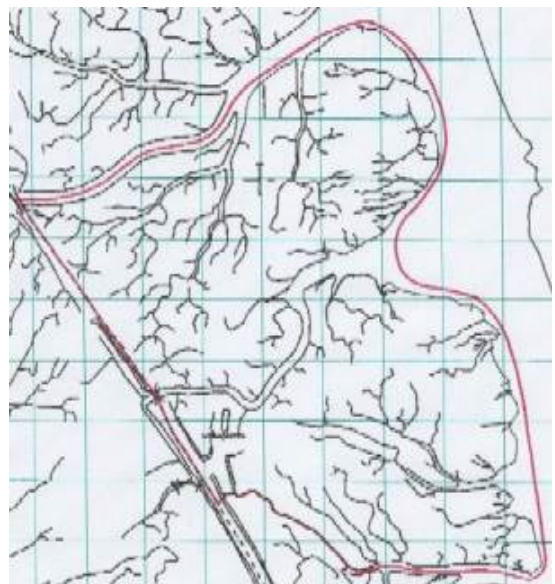
Gebied 13A (32 ha.)

Plot 13A maakt deel uit van het intensief met koeien beweidde lichtbrakke deel tussen de Gasdam en de Zanddam. De Zanddam is te beschouwen als een uitgestrekte, hoge, zandige en droge oeverwal. Er zijn hier geen excursies. De grasmat is overwegend kort en bestaat uit zilt rood zwenkgras. Karakteristiek zijn de lage droge oeverwallen met daartussen modderige kommen (met of zonder zeebies) en plassen met stagnerend water die tijdens een doortijperiode geheel

kunnen opdrogen. Het aantal kleine rietplukken neemt toe. Langs de Gasdam ligt gewoonlijk een strook dood aangespoeld plantenmateriaal (veek). Dit jaar was dat minimaal. Het gebied is zo goed als tijonafhankelijk. In de Gasdam ter hoogte van de vluchtheuvel in het plot lag een bewoonde vossenburcht. Het plot werd zeer druk door vossen belopen.

Gebied 16A (40 ha.)

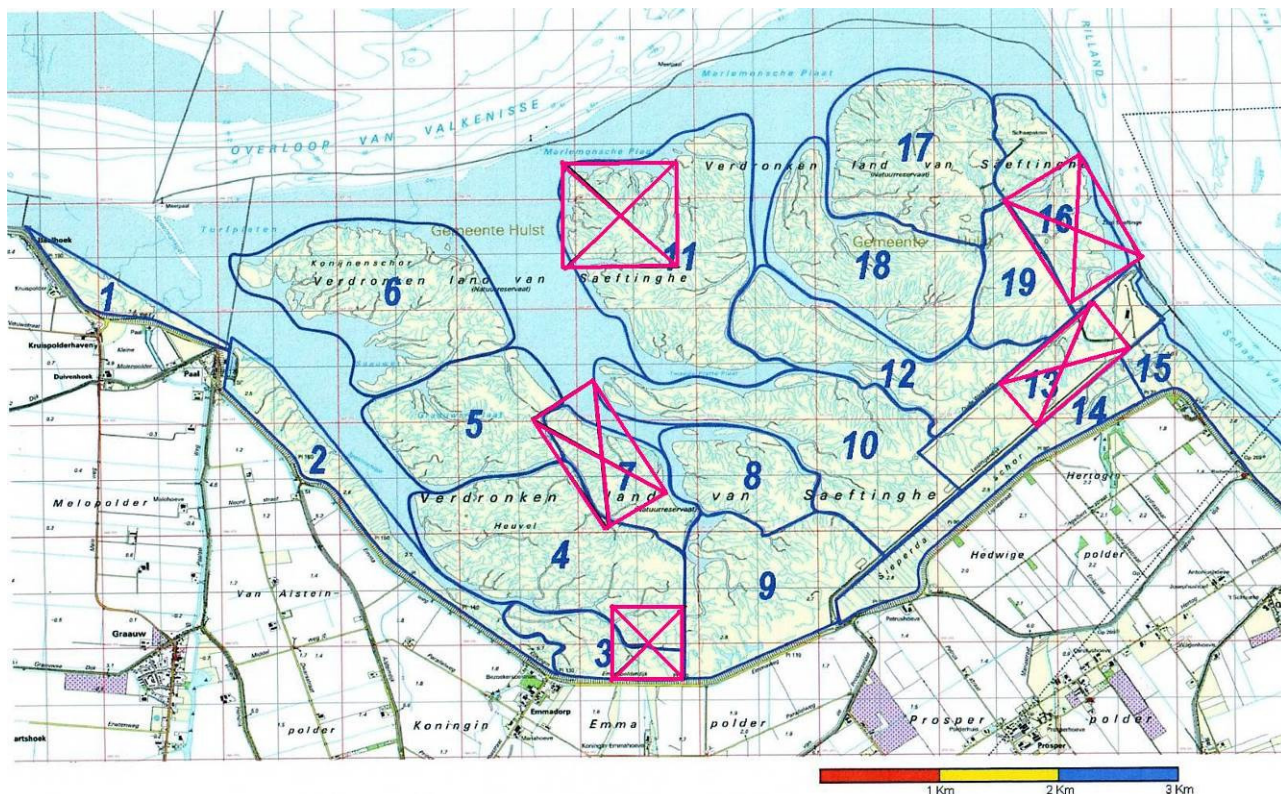
16A maakt deel uit van het extensief met koeien beweidde lichtbrakke deel. Er is een lage stelle waarop tot 1997 een schaapskooi stond. Tot 1993 graasden er schapen en was er een mozaïek van kleine en grote kweldergrasweiden tussen vegetaties met zeebies, zeeaster en riet. Na 1993 domineert riet - niet alleen in presentie maar ook in hoogte (tot drie meter) - met langs de grote geulen kweldergras en zilt rood zwenkgras. Op enkele oeverwallen overheerst zeekweek. Begrazing vindt overwegend plaats langs de grote geulen. De rietvelden zijn niet aaneengesloten. Tijdens stormtijden worden grote stukken platgeslagen waarna het enkele jaren duurt eer de vegetatie zich door de dikke mat van dood plantenmateriaal heeft heroverd. In het oosten grenst het gebied aan de vaargeul van de Westerschelde. Als gevolg van afslag verdwijnen hier diverse meters per jaar. Ook langs de grote

geulen vindt veel erosie plaats. Sinds 1990 is voor de grote geulen meer dan vijf ha geruimd. Het plot wordt regelmatig door vossen bezocht, het meest frequent nabij de voormalige schapendam.

Werkwijze

Gezien de ervaringen van voorgaande jaren zijn in maart geen gerichte tellingen verricht. Wel zijn er enkele ad hoc bezoeken geweest. De inventarisatieperiode liep tot en met de tweede helft van juli. Alle plots zijn gedurende deze periode minimaal acht maal geïnventariseerd. In elk plot is gestreefd naar minimaal één nachtelijke telling met behulp van geluidsapparatuur. Dit is in 2012 in alle plots gelukt. In alle telgebieden zijn extra - meestal onvolledige - tellingen verricht.

Het Verdronken Land van Saeftinghe met telgebieden en BMP- plots

Gewerkt is volgens een rooster dat werd opgesteld aan de hand van de persoonlijke voorkeuren, vogelkennis en de getijdentabel 2012 van Bath. Het uitgangspunt zijn twee tellingen per maand binnen een negendaagse periode, met vier dagen in het weekeind. Eén periode valt in de eerste helft en één gedurende de tweede helft van de maand. Binnen elk van die telperiodes valt op een of meer dagen het eerste laagwater in de vroege ochtend. Dat is meestal ongeveer tegen of in de aanloop van doortij.

periode	3	7	11	13	16	afkortingen tellers
31/3-8/4	GH+IH	HB	MB	WK	HZL	PC Pepijn Calle MS Mark Snyders
14/4-22/4	GH+IH	ST	MB	JM	HZL	WVC Wannes Castellijns MB Marc Buise
28/4-6/5	GH+IH	HB	MB	WK	HZL	ST Stefaan Thiers WVN Wim Neve
12/5-20/5	GH+IH	ST	MB	JM	HZL	JB Jenny Buise-Rogiers HB Huub Bun
26/5-3/6	GH+IH	ST	MB	WVN	HZL	WK Walter Van Kerkhoven JM Jean Maebe
9/6-17/6	GH+IH	ST	MB	WVN	HB	AH Alex Van Herrewwege DR Dianne Raanhuis
23/6-1/7	MB	HB	MB	WVN	HZL	HR Hans Raanhuis HM Hans Molenaar
7/7-15/7	MB	MB	MB	WVN	MB	MJ Marc Jeurissen IH Ingrid den Hartog
nachtvogels	HB	MB	MB	MB	HZL	GH Guus Harts AWW Alex Wvland

Tabel 1. Rooster 2012

In alle telgebieden wordt gebruik gemaakt van GPS als hulp bij de positiebepaling. De Stichting heeft drie apparaten ter beschikking gesteld. De meeste tellers tekenen de gelopen route in en/of noteren zaken als rietplukken, de ligging van veekveldjes, weeromstandigheden, predatie en sporen van vos etc. Dit verdient aanbeveling aanzien het de verwerking van de gegevens zeer vergemakkelijkt. Degene die voor een telling staat geroosterd, is er verantwoordelijk voor dat die telling ook daadwerkelijk plaatsvindt. Gezien de aard van het gebied, verdient het aanbeveling al-

tijd minimaal één reserve datum achter de hand te houden, mocht de telling onverhoopt niet door kunnen gaan. Indien nodig dient de verantwoordelijke voor vervanging te zorgen. De instructie was - wat betreft de BMP-plots - gelijk aan die van het vorige jaar.

Evenals voorgaande jaren stonden van de faciliteiten van het Bezoekerscentrum ter beschikking. Met dank aan Jos Neve, Carla van Dueren den Hollander, Conny Suurenbroek, Dela Abuis en Dianne Raanhuis.

	3		7		11		13		16	
31/3-11/4	06/4*	MB	07/4	HB	03/4	MB	07/4	WK	06/4	WC+Ch
	08/4	GH+IH+MB	08/4*	MS					11/4*	WC+PC
12/4-25/4	21/4*	HM+DR+HR	22/4*	MS	16/4	MB	14/4	JM	19/4	WC+PC
	22/4	MB	22/4	ST			22/4*	MB	20/4*	WC+Ch
	17/4*	AH					20/4*	BM		
	15/4	GH+IH								
26/4-9/5	06/5	GH+IH	07/5	HB	02/5	MB	29/4	JM	01/5	WC+PC
	02/5*	MB	02/5*	AH			29/4	WK	09/5	MB+JB
	02/5*	AH	04/5*	ST			08/5	MB+JB	27/4*	WC+PC
							04/5*	MB+JB	04/5*	MB+JB
10/5-23/5	20/5	GH+IH	17/5*	MB	13/5	MB	20/5*	MB	20/5*	MB
	17/5*	AH	23/5*	MB			10/5*	MB+JB	19/5*	MB
	13/5*	MB	20/5	ST			18/5*	BM	10/5*	MB+JB
	23/5	MB	20/5*	MS			19/5*	MB		
	18/5*	MB					16/5	WN		
	16/5*	WN								
24/5-6/6	24/5	MB	02/6	ST	29/5*	MB	30/5*	BM	31/5*	PC+WC
	02/6	MB	28/5*	MB	31/5	MB	24/5*	PC+WC+S	05/6*	MB
	01/6*	MB	27/5*	MB			05/6*	MB	25/5	PC+WC
	29/5*	MB	02/6*	MS			30/5	WN	24/5	PC+WC+S
	31/5*	AH	26/5*	MB						
	27/5*	MB								
	26/5*	MB								
	31/5*	MB								
7/6-20/6	17/6	GH+IH	13/6*	MB			18/6*	BM	19/6*	MB
	14/6*	AH	17/6*	MS			17/6*	MB	14/6*	WC+PC
	20/6*	MB	17/6	ST			13/6	WN	07/6*	MB
	09/6	GH+IH					08/6*	WC		
							07/6*	MB		
21/6-4/7	29/6*	MB			29/6	MB	28/6*	MB	23/6*	MB
	27/6*	MB					03/7	WN	21/6	HB
									21/6	PC+WC
5/7-18/7	08/7	MB	08/7	MB	08/7	MB	10/7	MB+JB	06/7*	WC+AW
	12/7*	WC			16/7	MB	12/7*	MB+JB	12/7*	MB+JB
									13/7	WC+AW

(Aansluiters: Ch Chris Vreugdenhil, S. Stefan Haaij)

Tabel 2. Data van inventarisatiebezoeken
(* aanvullingen; geen volledige telling)

Water en weer in voorjaar 2012

Ontleend aan de sites van het KNMI en het Hydro Meteor Centrum Zeeland (waterstanden meetpaal Bath, aangevuld met aantekeningen van enkele tellers.

Het voorjaar begint met een zeer zachte, droge en zonnige maand maart. Grauwe gans en wilde eend liggen dan ook al volop met eieren als tijdens spring van 7 tot en met 11 april het schor dagelijks onder water komt te staan met waterstanden tussen NAP+340 en 350. De hoge oeverwallen blijven droog. Tijdens de navolgende springperioden komen tijdens hoogwater alleen begin mei en begin juni de kommen enkele keren dras te staan bij waterstanden tussen NAP+332 en +337. De waterstanden zijn steeds wat lager dan voorspeld. De eerste drie weken van april bepalen laaggedrukgebieden het weer: vrij koud, somber en nat. Het laatste weekend is wat zachter maar mei begint somber en koel. Regelmatig passeren storingen met

regen. De tweede helft van mei wordt gekenmerkt door fraai, zonnig lenteweer met diverse zomerse dagen. Enkele dagen worden afgesloten met onweer. Daarna volgt een koele, natte en vrij sombere juni maand, vooral het begin ervan was aan de frisse kant. Juli begint vrij warm waarna een lang, koel, nat en somber tijdvak volgt. Pas op het eind van de maand zijn er enkele dagen met fraai en warm zomerweer. In de ochtend van 6 juli is er tijdens hoogwaterspring een kleine verhoging tot NAP+344 en staan alle lage schorren onder water.

Resultaten

In Saeftinghe zijn er diverse factoren van invloed die het karteren nadelig beïnvloeden. Hiervoor verwijzen we naar de voorgaande rapporten. Als gevolg van deze handicaps is bij het interpreteren van de gegevens soms iets soepeler omgesprongen met de SOVON-criteria. De weeromstandigheden waren dit jaar matig om tot een goede inventarisatie te komen. Van alle vijf de plots zijn evenwel meer dan voldoende geldige waarnemingen verzameld om tot een verantwoorde interpretatie te komen.

Van de telgebieden 3A, 11A en 12A beschikken we over vergelijkbare gegevens van de jaren 1997 en 2004 tot en met 2012. Van plot 7A zijn van 2005 ook gegevens beschikbaar. Van het plot 16A beschikken we over telgegevens uit de jaren 1997, 2004, 2010 tot en met 2012. Deze zijn in tabel 3 verwerkt.

Gemiddeld ontlopen de gegevens van de jaren 2000 elkaar weinig. Daarentegen wijken die van 1997 met betrekking tot 11A, 13A en 16A behoorlijk af. Deze drie deelgebieden zijn toen minder volledig geïnventariseerd. Bovendien werd in 1997 veel hinder ondervonden van de alom aanwezige zilvermeeuwen met hun kabaal. Desalniettemin laat ook de westelijke helft bij veel soorten een toename zien. De toename in het oosten ten opzichte van halverwege de jaren negentig is dus deels reëel.

Discussie:

Broedseizoen 2012 is wat aantallen betreft gemiddeld minder dan het voorgaande jaar. Met name in de plots nabij de dijk is dat het geval maar vooral de meeuwen lieten een forse terugval zien. Het aantal waargenomen soorten was echter maximaal. Door het zeer droge voorjaar en de lage tijen vallen de kommen op de schorren al in een vroeg stadium droog. Daardoor zijn deze voor veel eenden en steltlopers minder interessant geweest als foerageergebied. Bovendien was de vossenactiviteit bijzonder groot het afgelopen jaar. In alle plots zijn sporen gevonden, ook in plot 11, met een burcht op nauwelijks 100 meter afstand van de grens. De tureluur, de meest karakteristieke broedvogel van Saeftinghe, laat evenals vorig jaar verschillen

zien tussen de diverse plots, maar had in zijn algemeenheid een topjaar. In plot 16A – met veel riet - liggen de aantallen rietvogels gemiddeld lager dan vorig jaar. Net als vorig jaar zwierf gedurende het hele voorjaar een paar bruine kiekendieven rond in en nabij plot 3A. Balts werd vertoond en er is nestbouw geweest, evenwel zonder resultaat. In 16A waren twee nestplaatsen van deze soort. Deze zijn in verband met verstoringen – predatie door vos - niet bezocht.

De neerwaartse trend van de blauwborst heeft zich iets verder doorgezet. Rietzanger, graspieper en gele kwikstaart hebben een flinke veer moeten laten en ook de rietgors deed het voor de eerste keer sinds lang wat minder. De kievit is flink verminderd in de twee plots waar de soort voorkomt. Deze soort doet het de laatste jaren binnendijks overal bijzonder slecht. Ondanks de strenge winterperiode zijn er enkele zangposten van de graszanger geweest.

Door het zeer fraaie voorjaarsweer waren de ganzen en wilde eenden er vroeg bij. Alleen tijdens de eerste telling zijn veel nesten gevonden, daarna is het stukken minder. Het aantal wilde eenden is wederom aan de lage kant, maar beter dan vorig jaar. Waar veel vossensporen worden gevonden, verminderen zowel eenden als ganzen om tenslotte als broedvogel te verdwijnen. Dit zien we ook bij kluut, meerkoet en waterhoen. Het aantal Canadese ganzen – ook van niet-broeders – is evenals vorig jaar gering. Alleen in en rond plot 11A vertoeft een aantal van deze ganzen.

	3A (30ha)											7a (39ha)											11A (60ha)									
	1997	2004	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012		1997	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012		1997	2004	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012		
RD																																
GQ		2	2	2	2	3	2	3	1		1	3	4	8	8	7	7	7	7	4		1	12	10	19	22	19	23	31	12		
CQ			1	1	1	0	0	0	0			0	0	1	0	1	1	1	1	2				2	4	2	5	3	2	7		
BQ																																
NQ			0	1	1	1	1	1	1															1								
BE	3	6	2	6	3	3	4	4	6		2	2	4	7	5	3	4	4	4	5		1	5	6	6	6	5	3	3	10		
PY																										1	0			2		
KE	1	1	1	0	1	1	1	1	1		1					0	0	1	1	1		1	2	1	1	2	1	1	1	2		
WE	13	17	29	23	11	9	10	15	15		15	15	28	24	25	22	26	29	16	11		17	21	39	48	37	39	31	29	25		
soepeend															1										1			1				
SE	2	3	2	2	2	2	2	1	1				0				0	1						0			0		1	1		
WT																																
QE				0										0								2	1						1	1		
BN	1	1	0	0	0	1	1	1									0								0			0				
PT		1		0			0																									
KW								1	1																							
FA	1	1			0	0	0	1	1																							
WR	3	5	4	3	5	5	12	7	6		2	2	3	3	2	5	4	5	7	7			3	1	2	1	4	9	8	5		
KG																																
PH		1													1																	
WH		1	1		1		1	1	1				1	3			1			1		2	2	1	3	1	2	3	2			
MK	1	3	2	0	2	1								1	2	1	2					2	2	4	8	3	3	4	4	3		
SC	6	8	5	5	4	8	7	5	8		8	7	6	6	7	9	9	8	8	3		9	15	14	13	17	16	12	12	14		
KT			0		0	2	1	1	2																							
XL																				1												
SL																							1									
KI	4	4	7	8	6	8	8	10	3																							
WS							1																									
GT	1		2	2	1	2	2	1	2																							
TL	24	32	32	33	21	35	33	33	44		23	29	32	36	40	36	44	29	21	28		28	62	88	94	109	86	79	72	83		
ZY				1	0		0						1		0	0										2	6	1				
KM					0	0	0							1	0	0	0	0						1	2	8	286	6	4			
XM			1	3	1	2	0	1	2			3	6	1	3	3	11	6	4			4	3	12	7	13	7	12	26	2		
ZM	75	31	24	42	13	40	12	6	21		154	109	87	126	79	98	82	116	134	23		215	361	214	119	238	217	172	320	234		
VD																		0				109	3	4	123	345	189	0	19	6		
NS																										1						
HL				0	0	0											0															
HD	1	2	1	1	2	1	1	1				1										1				1			1			
VW	1	1			1	1		2	1														1									
GP	7	12	12	17	18	20	17	17	11		4	14	11	8	15	13	13	16	14	11		2	6	8	6	4	8	10	6	4		
GY	10	11	10	9	10	9	10	8	6		8	24	13	10	18	17	19	18	19	18		6	15	13	20	21	15	15	21	18		
egj		1					1																									
WY			0	0			0	1																								
BB	17	16	10	8	12	5	9	10	8		5	8	9	8	9	6	4	8	8	4			8	3	1	2	2	3	5	4		
WI		2	1	2	2	6	2	1	1					1	2	1	9	1							2		5		1	1		
SH					1	3	3	2	1										1	1							1		2			
RZ	1	8	2	2	5	5	4	6	5		3	5	6	4	7	4	6	5	13	3		6	3	6	9	14	12	14	5			
SN		1		1				2	1																							
XK	1	5	1	2	2	1	1	5	3			1	2			1	1					1			1					1		
KA																																
ZA																														1		
BM					1				1																			0				
KN		2	2	1	1	2	3	1	1				1																			
RG	13	15	15	11	12	16	18	14	12		9	16	13	13	24	24	24	24	27	26		3	18	18	20	23	23	31	29	23		
GS	1																															
TOT	187	193	169	186	141	193	167	163	167		234	236	226	256	249	252	267	280	286	152		403	548	442	507	868	953	461	614	464		
n	22	28	24	24	27	28	27	31	29		12	14	17	17	18	17	18	18	17	20		16	21	19	23	23	22	20	25	23		
0 waargenomen gedurende de inventarisatieperiode maar onvoldoende om als territorium te worden aangemerkt.																																

0 waargenomen gedurende de inventarisatieperiode maar onvoldoende om als territorium te worden aangemerkt.

Het nachtonderzoek is dit jaar goed uit de verf gekomen. Desondanks is het aantal waterrallen minder dan in 2010. Mogelijk is de droogte hieraan debet. Van het porseleinhoen is er ditmaal 1 territorium. Snor en sprinkhaanzanger zijn eveneens aanwezig. Ook de roerdomp was aanwezig op 16 maar het is onbekend of sprake is geweest van een territoriaal koppel. Nu en dan is een jagende vogel waargenomen op het slik onder de Grote brug aan de noordwesthoek van het plot.

Het aantal zilvermeeuwen is drastisch minder dan in 2011. Alleen in de plots 7 en 11 is sprake van enige kolonievorming. Deze plots werden tot in 2011 nauwelijks of niet door vossen belopen. Elders betreft het kleine aantallen die wel elkaars gezelschap opzoeken. Meer en meer begint het er op te lijken dat alleen al de aanwezigheid van vossen voldoende is om broeden te ontmoedigen. In het voorjaar zijn flinke aantallen gepaarde vogels aanwezig maar gedurende het broedseizoen verdwijnen ze geleidelijk aan. Opmerkelijk is het geringe aantal kleine mantelmeeuwen tussen de zilvermeeuwen in 7 en 11. De reproductie bij de zilvermeeuw is evenals vorig jaar minimaal. Er zijn nauwelijks jongen gezien. Evenals vorig jaar is er geen tijd vrijgemaakt om extra onderzoek te doen, ten einde tot een meer betrouwbare telfactor te komen. Zoals voordien wordt het aantal territoria geschat door enkele malen de aantallen te tellen in en boven de kolonies en die te delen door de factor 1,2. Deze factor is gebaseerd op onderzoek elders in Zeeland. Overigens wijkt dit aanmerkelijk af van de SOVON-handleiding die voor kolonievogels een factor 1,5 aanbeveelt. Indien mogelijk wordt in 2013 een nieuwe poging ondernomen om deze factor scherper te stellen.

	13A (32ha)									16A(40ha)				Totaal (exclusief 16A: 161ha)										Tot*	Tot*	Tot*	Tot*	
	1997	2004	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	1997	2004	2010	2011	2012	1997	2004	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2004	2010	2011	2012	
RD												1														1		
GQ		1	1	3	2	1	2	2	3		41	22	12	21	1	16	17	32	34	30	34	43	20	71	56	55	41	
CQ		1		1	0	0			1					1		1	3	7	3	6	4	3	10	6	4	3	11	
BQ														1									1				1	
NQ		1		0	0	1	1					0		0		1	0	2	1	2	2	1	1	2	2	1	1	
BE	4	3	6	7	4	6	4	4	5	1	9	10	6	10	10	16	21	24	16	18	15	15	26	27	25	21	36	
PY																			1	0			2	0			2	
KE		1	1		0		1	1	1		3	3	3	3	3	4	3	1	3	2	4	4	5	5	7	7	8	
WE	4	11	8	9	5	4	8	7	5	3	20	9	6	5	49	64	100	105	75	78	77	67	56	98	86	73	61	
soepeend																		2			1	1			1	1		
SE	1	1	1		1	0	0		1			1	2		3	4	3	2	3	2	3	2	3	2	4	4	3	
WT									1														1				1	
QE											1				2	1		0	0			1	1	1		1	1	
BN											1	2	2	2	1	1		0	0	1	1	1	0	2	3	3	2	
PT																	1				0							
KW																						1	1			1	1	
FA	1	1	1		1		0					0			2	2	1		1	0	0	1	1	0	0	1	1	
WR				1	2	1	1	2	1		7	21	17	12	5	10	8	8	13	14	27	24	19	21	48	41	31	
KG					1														1									
PH												1	2	1		1			1		1				1	2	1	
WH		1	1				1				1	1			2	4	6	3	2	3	5	2	2	4	6	3	2	
MK	1	2		2							1				4	7	7	12	6	6	4	4	3	7	4	4	3	
SC	9	12	8	10	8	11	8	9	11	9	11	8	4	8	32	42	33	35	38	44	35	34	36	55	43	38	44	
KT	12		46	26	12	14	18	2									46	26	12	16	19	3	2	16	19	3	2	
XL																							1				1	
SL		1	2	2	2	1	1									2	2	2	2	1	1			1	1			
KI	6	6	9	9	9	8	7	11	8	1		1			9	10	16	17	15	16	15	21	11	16	16	21	11	
WS																					1				1			
GT				1		2									1		2	3	1	4	2	1	2	4	2	1	2	
TL	5	23	25	24	33	25	24	28	38	10	11	15	6	10	80	146	181	191	199	190	165	154	193	201	180	160	203	
ZY			0		0							0					1	1	2	6	1			6	1			
KM					0												1	3	8	286	6	4		286	6	4		
XM			1	1		0	0				1				4	6	15	14	17	20	20	31		21	20	31		
ZM	208	70	50	31	9	7	0			150	63	0		1	652	571	414	271	358	346	300	460	278	409	300	460	279	
VD															109	3	4	123	345	189	0	19	6	189	0	19	6	
NS																			1									
HL	1	3	1	3	1		1	3	2		1	1	2	1	1	3	1	3	1	0	1	3	2	1	2	5	3	
HD	2	1			0			2			1	1	1	2	4	3	1	1	3	1	1	4	0	2	2	5	2	
VW	2	4	4	7	4	8	7	7	4		1			1	3	6	4	7	5	9	7	9	5	10	7	9	6	
GP	4	7	6	9	9	13	11	11	8	1	4	7	6	2	17	39	34	47	44	54	54	48	34	58	61	54	36	
GY	5	6	1	2	4	4	6	6	1		8	7	7	5	29	56	34	49	52	47	49	54	43	55	56	61	48	
egj					12																1				1			
WY	2	2	1		0		0					1	1		2	2	1	0	0		0	1			1	2		
BB			1		1	2	2	1	2		15	35	21	17	35	32	22	18	21	13	22	24	18	28	57	45	35	
WI																2	2	6	3	20	3	2		20	3	2	2	
SH												2	2	1					1	4	5	2		4	6	7	3	
RZ						1					23	21	25	12	4	19	9	15	18	26	21	33	13	49	42	58	25	
SN												5	4	2			1		1			2	2		5	6	4	
XK				3				2			45	65	78	69	1	7	1	3	6	2	1	7	5	47	66	85	74	
KA									1														1				1	
ZA																							1				1	
BM											15	41	40	36						1	0		1	16	41	40	37	
KN			0				0		1		2	2	2	2		2	2	1	1	2	2	1	3	4	4	3	5	
RG				1	3	2	4	2	2		16	35	35	35	25	49	46	56	62	65	77	72	63	81	112	107	98	
GS															1													
TOT	267	158	174	149	114	111	107	100	96	175	232	318	284	260	1091	1135	1041	1091	1375	1524	986	1162	874	1825	1303	1447	1135	
n	15	21	20	19	20	18	18	17	19	7	24	26	23	24	28	36	33	34	38	34	37	38	38	36	41	40	42	
0 waargenomen gedurende de inventarisatieperiode maar onvoldoende om als territorium te worden aangemerkt																									Tot* = totaal over 2011ha			

0 waargenomen gedurende de inventarisatieperiode maar onvoldoende om als territorium te worden aangemerkt.

Tot* = totaal over 2011ha.

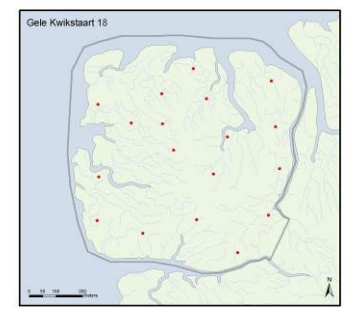
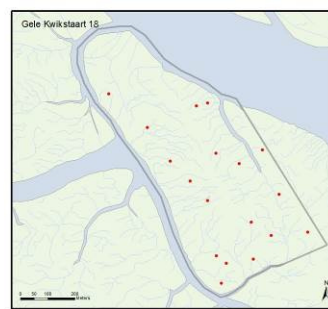
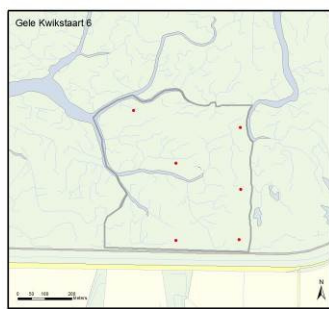
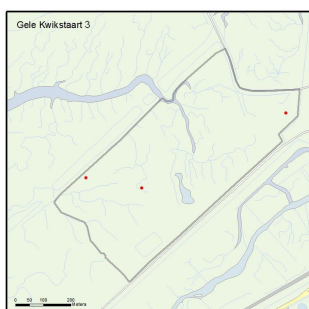
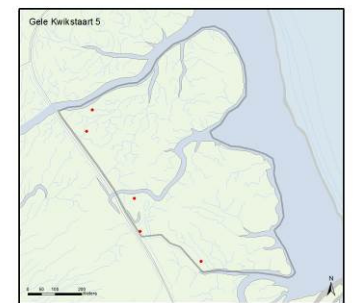
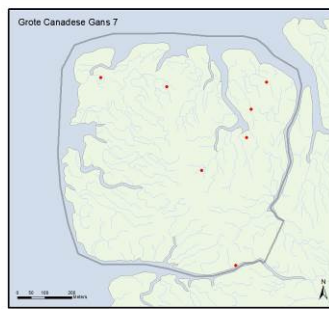
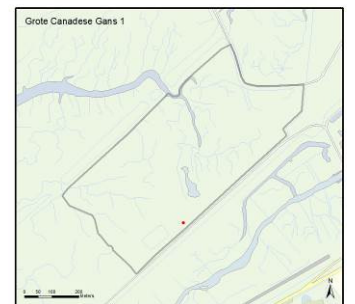
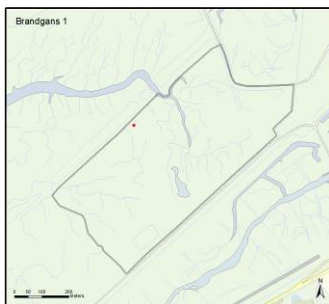
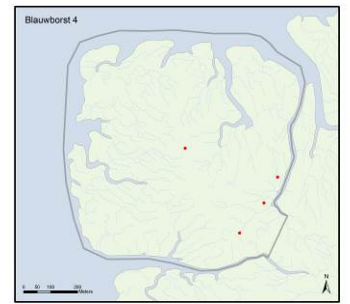
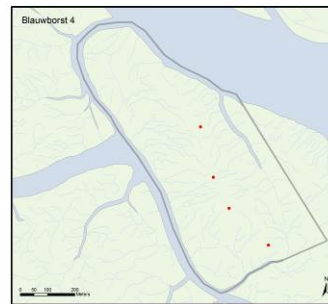
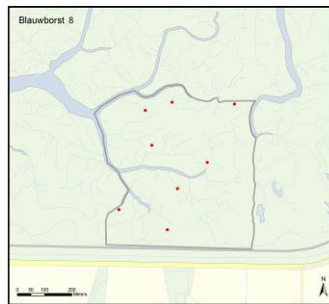
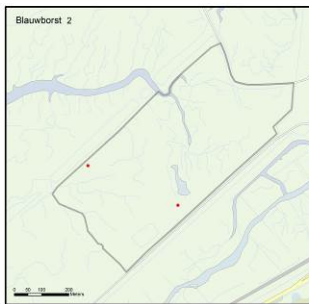
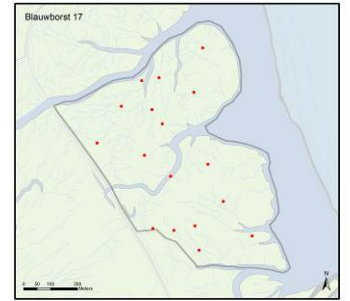
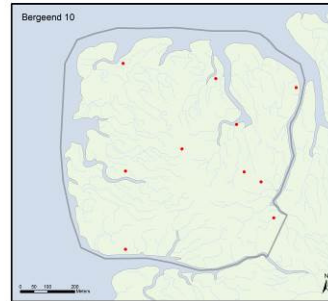
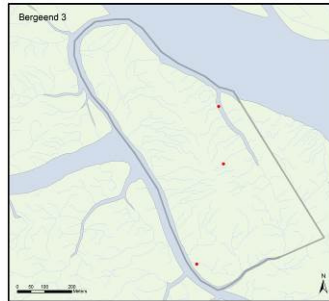
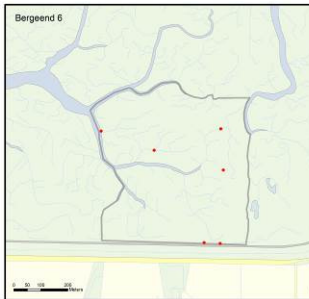
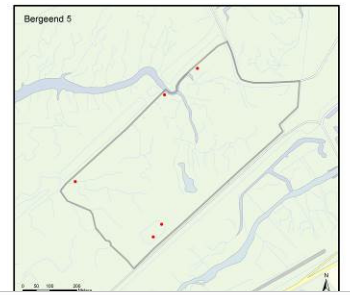
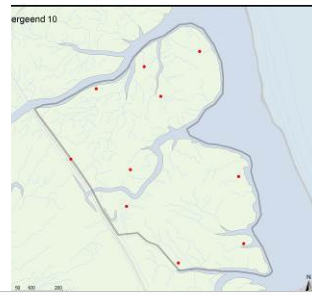
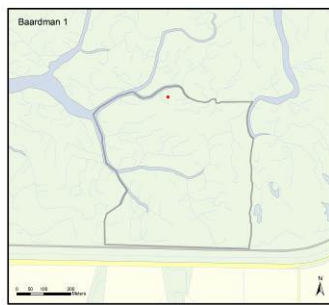
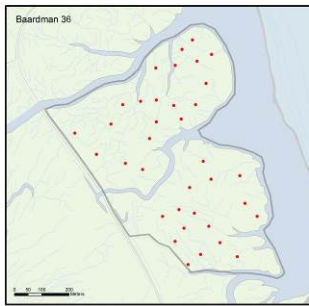
Astronomisch getij ter plaatse van Bath 2012 (ontleend aan de site van Hydro Meteo Centrum Zeeland)

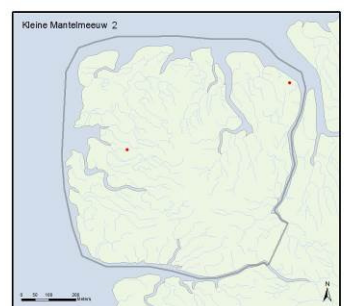
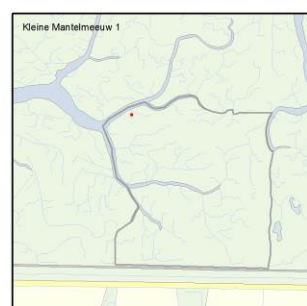
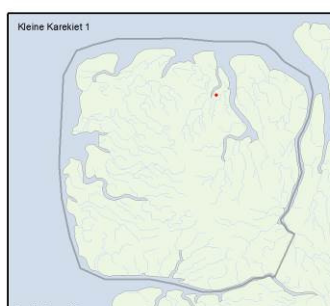
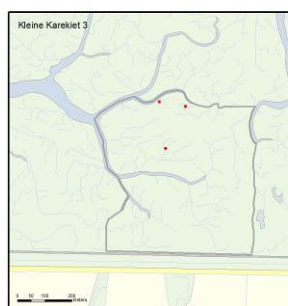
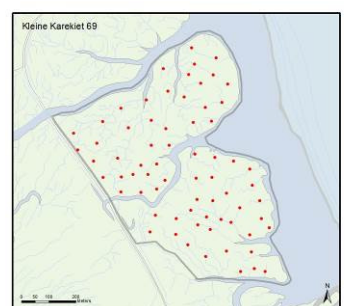
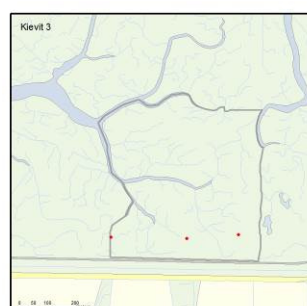
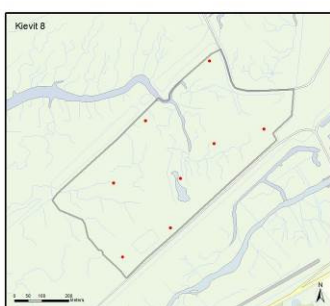
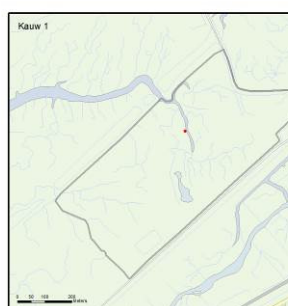
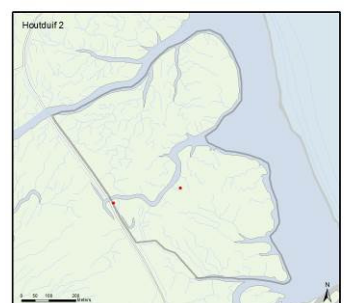
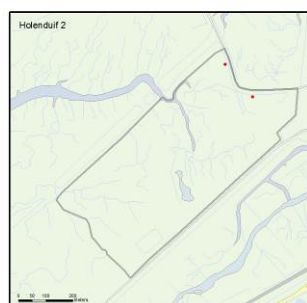
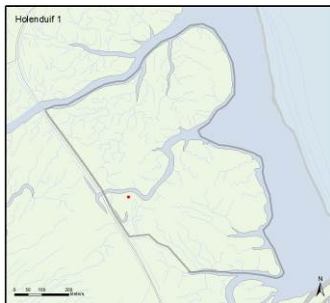
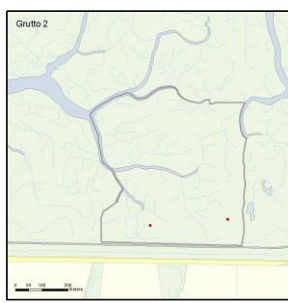
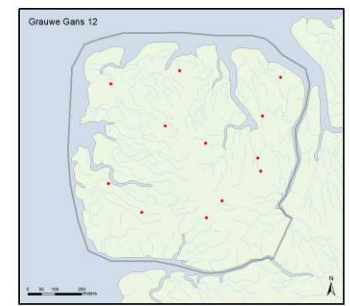
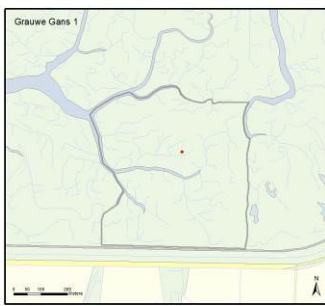
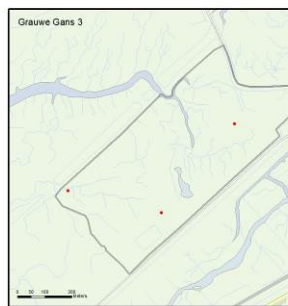
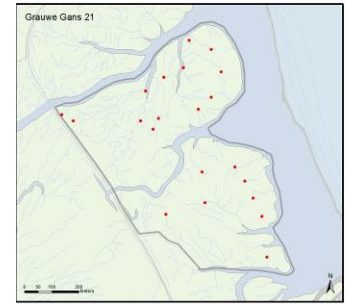
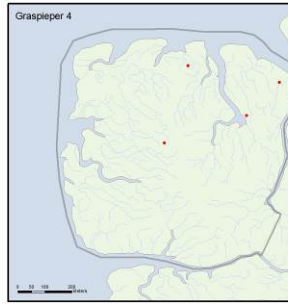
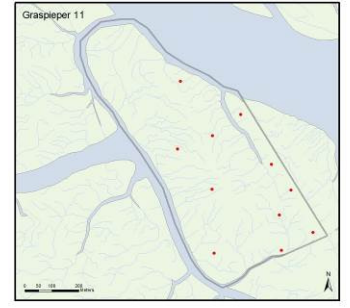
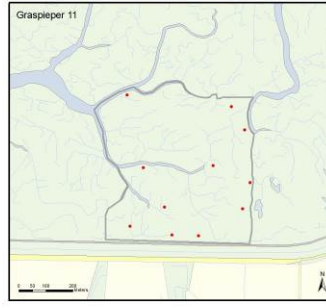
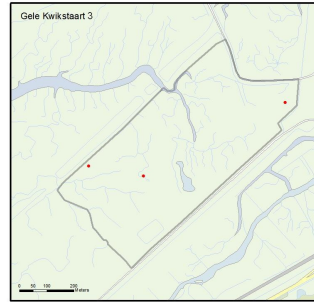
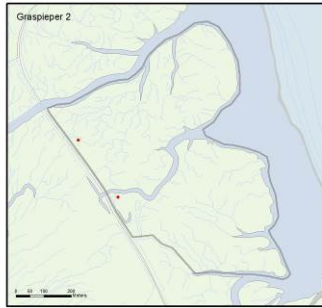
apr-12			
1 zo*	10:58 193	* 4:15	
	*23:41 180	*17:06	
2 ma*	12:31 209	* 6:15	
	-----	*18:52	
3 di*	1:06 206	* 7:25	
	*13:35 251	*19:58	
4 wo*	2:07 248	* 8:30	
	*14:27 292	*20:52	
5 do*	2:53 283	* 9:25	
	*15:13 321	*21:42	
VM 6 vr*	3:34 309	*10:14	
	*15:56 340	*22:28	
7 za*	4:15 329	*10:59	
	*16:35 348<	*23:14	
8 zo*	4:55 342	*11:44	
	*17:19 348<	-----	
9 ma*	5:39 346	* 0:01	
	*18:05 338	*12:26	
10 di*	6:26 342	* 0:44	
	*18:49 319	*13:10	
11 wo*	7:10 328	* 1:27	
	*19:38 294	*13:51	
12 do*	8:03 305	* 2:12	
	*20:32 265	*14:36	
LK 13 vr*	9:01 277	* 3:00	
	*21:36 236	*15:21	
14 za*	10:12 250	* 3:56	
	*22:45 213	*16:26	
15 zo*	11:30 235	* 5:11	
	-----	*17:45	
16 ma*	0:11 209	* 6:39	
	*12:48 246	*19:16	
17 di*	1:22 233	* 7:56	
	*13:55 271	*20:22	
18 wo*	2:20 261	* 8:56	
	*14:45 291	*21:08	
19 do*	3:05 277	* 9:40	
	*15:29 296	*21:50	
20 vr*	3:46 285	*10:17	
	*16:07 294	*22:26	
NM 21 za*	4:19 291	*10:49	
	*16:36 296	*22:58	
22 zo*	4:46 301	*11:20	
	*17:07 301	*23:32	
23 ma*	5:19 311	*11:52	
	*17:38 304	-----	
24 di*	5:56 312<	* 0:07	
	*18:11 296	*12:26	
25 wo*	6:26 301	* 0:42	
	*18:41 280	*12:52	
26 do*	6:57 285	* 1:09	
	*19:13 265	*13:20	
27 vr*	7:32 272	* 1:36	
	*19:48 250	*13:52	
28 za*	8:09 258	* 2:12	
	*20:31 231	*14:36	
EK 29 zo*	9:06 236	* 2:58	
	*21:41 207	*15:26	
30 ma*	10:26 220	* 3:58	
	*23:02 199	*16:36	

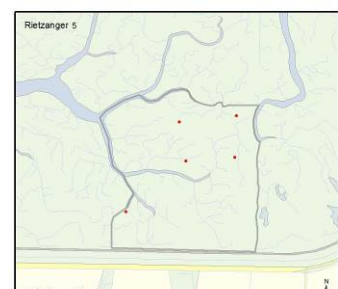
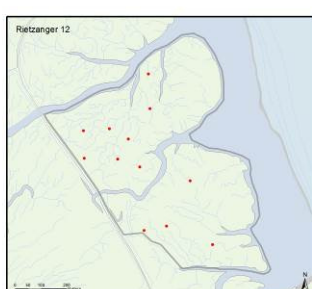
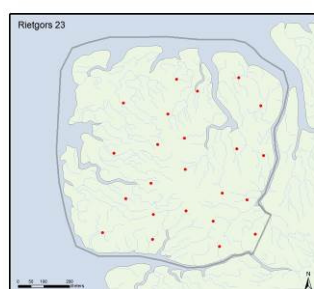
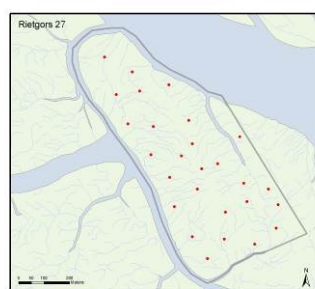
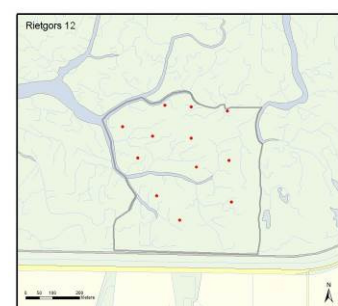
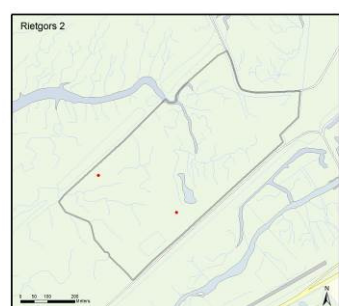
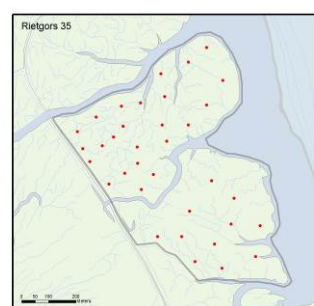
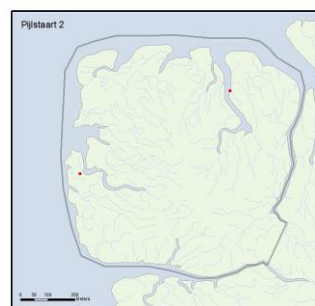
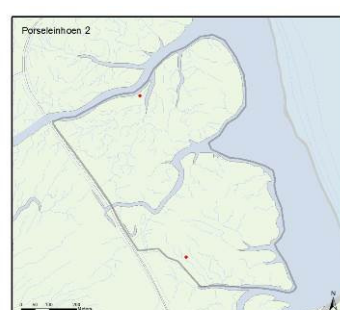
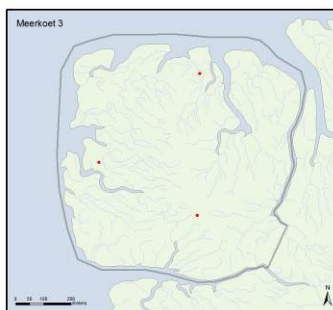
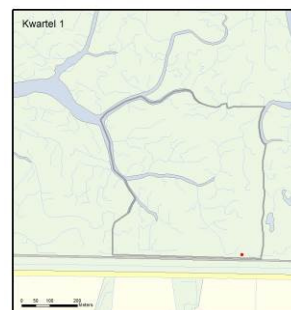
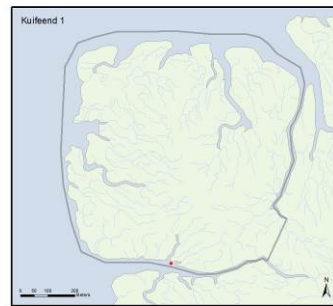
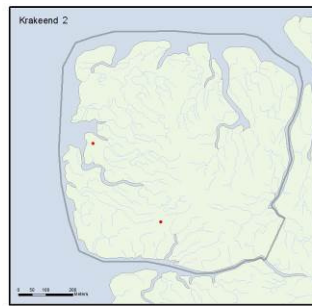
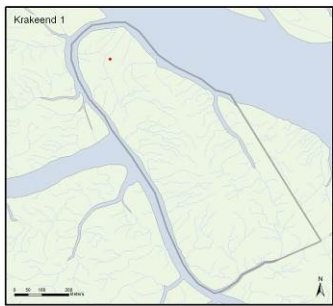
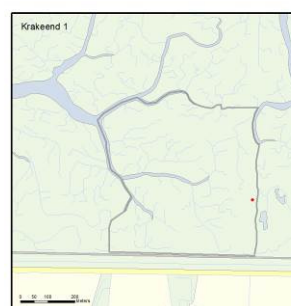
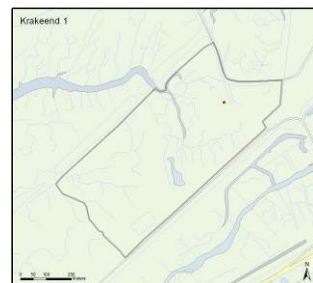
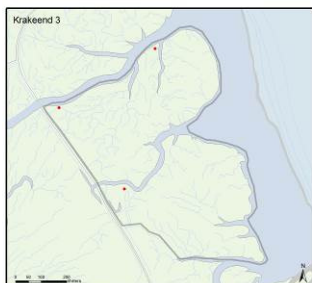
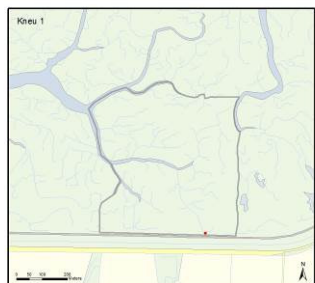
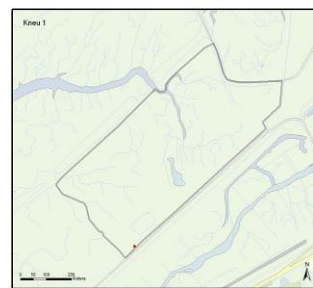
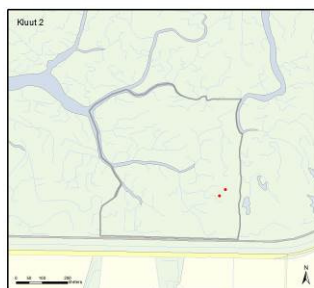
mei-12			
1 di*	11:45 230	* 5:26 -	
	-----	*18:00 -	
2 wo*	0:16 216	* 6:46 -	
	*12:56 260	*19:16 -	
3 do*	1:23 249	* 7:50 -	
	*13:51 295	*20:16 -	
4 vr*	2:16 283	* 8:50 -	
	*14:40 321	*21:13 -	
5 za*	3:06 311	* 9:46 -	
	*15:28 336	*22:04 -	
VM 6 zo*	3:50 330	*10:34 -	
	*16:14 341	*22:54 -	
7 ma*	4:35 342	*11:20 -	
	*16:59 338	*23:40 -	
8 di*	5:20 345<	*12:06 -	
	*17:46 327	-----	
9 wo*	6:05 340	* 0:26 -	
	*18:35 312	*12:47 -	
10 do*	6:56 328	* 1:13 -	
	*19:27 293	*13:33 -	
11 vr*	7:51 311	* 1:58 -	
	*20:18 273	*14:15 -	
LK 12 za*	8:47 290	* 2:47 -	
	*21:17 253	*15:02 -	
13 zo*	9:52 268	* 3:40 -	
	*22:16 233	*15:58 -	
14 ma*	10:58 249	* 4:46 -	
	*23:31 220	*17:06 -	
15 di*	12:12 244	* 5:49 -	
	-----	*18:25 -	
16 wo*	0:45 226	* 7:16 -	
	*13:21 255	*19:41 -	
17 do*	1:46 243	* 8:19 -	
	*14:12 269	*20:32 -	
18 vr*	2:36 258	* 9:03 -	
	*14:59 276	*21:18 -	
19 za*	3:16 269	* 9:46 -	
	*15:37 279	*21:55 -	
20 zo*	3:52 277	*10:17 -	
	*16:11 283	*22:32 -	
NM 21 ma*	4:25 289	*10:50 -	
	*16:46 291	*23:11 -	
22 di*	4:57 299	*11:26 -	
	*17:16 297	*23:46 -	
23 wo*	5:33 304<	*11:58 -	
	*17:52 293	-----	
24 do*	6:06 300	* 0:22 -	
	*18:26 282	*12:32 -	
25 vr*	6:39 291	* 0:55 -	
	*18:57 269	*13:05 -	
26 za*	7:17 281	* 1:31 -	
	*19:36 255	*13:41 -	
27 zo*	7:57 271	* 2:06 -	
	*20:22 242	*14:21 -	
EK 28 ma*	8:50 258	* 2:51 -	
	*21:18 229	*15:08 -	
29 di*	9:56 247	* 3:45 -	
	*22:29 223	*16:06 -	
30 wo*	11:05 251	* 4:50 -	
	*23:37 231	*17:16 -	
31 do*	12:15 267	* 6:06 -	
	-----	*18:31 -	

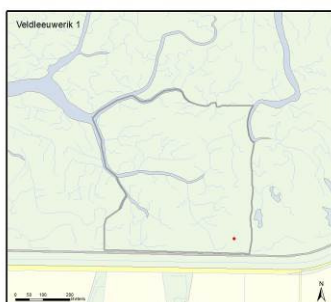
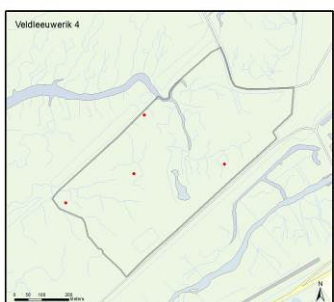
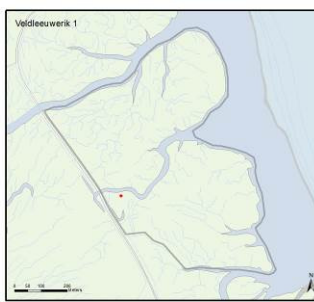
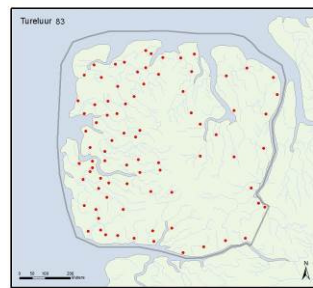
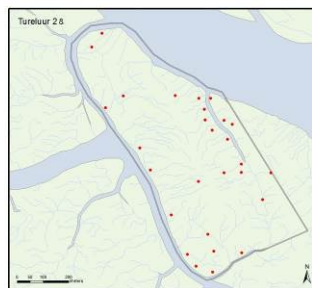
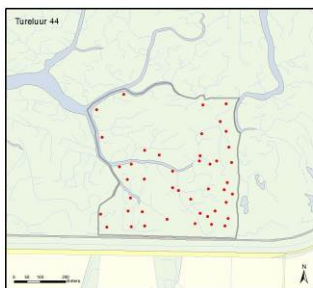
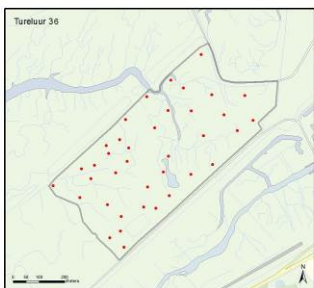
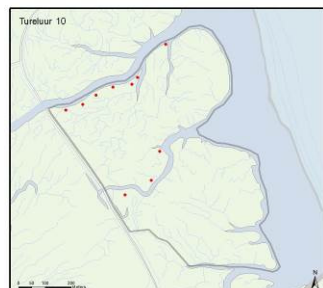
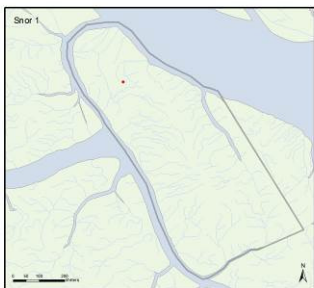
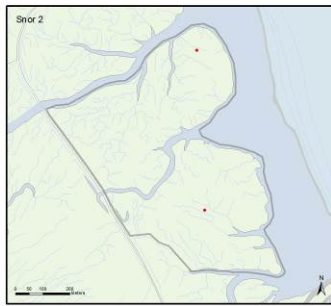
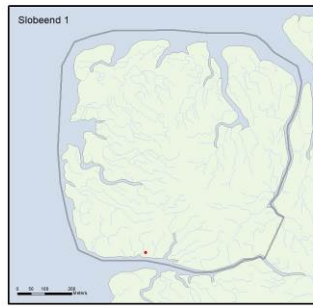
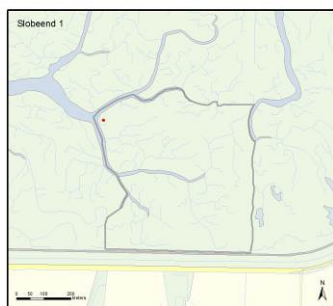
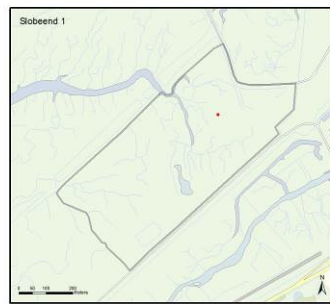
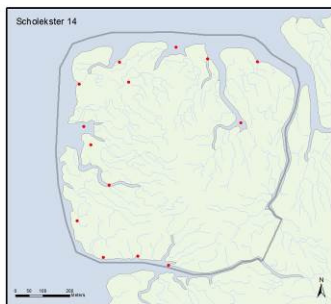
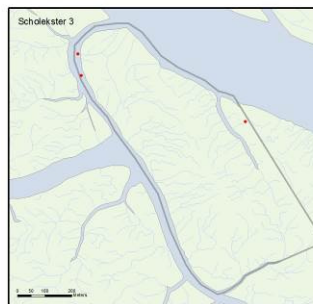
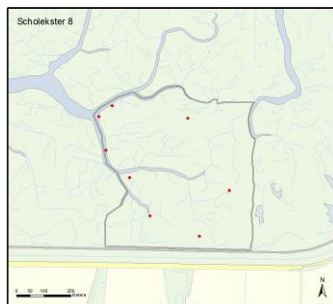
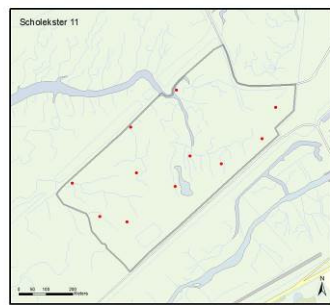
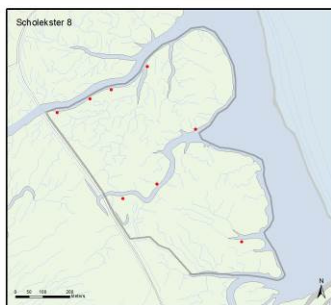
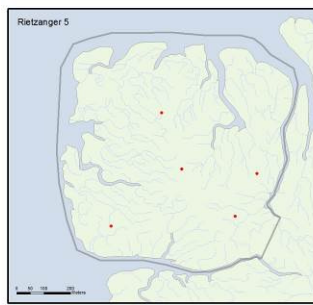
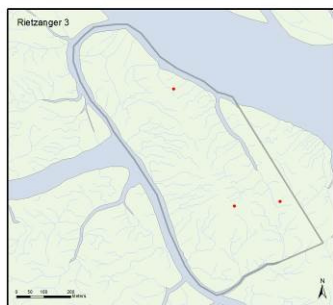
jun-12			
1 vr*	0:46 252	* 7:10	
	*13:16 288	*19:39	
2 za*	1:46 279	* 8:16	
	*14:16 308	*20:42	
3 zo*	2:36 303	* 9:17	
	*15:06 320	*21:43	
VM 4 ma*	3:28 321	*10:11	
	*15:56 325	*22:36	
5 di*	4:17 333	*11:01	
	*16:45 324	*23:26	
6 wo*	5:07 338<	*11:46	
	*17:35 319	-----	
7 do*	5:56 337	* 0:14	
	*18:25 312	*12:31	
8 vr*	6:46 331	* 1:02	
	*19:13 302	*13:16	
9 za*	7:36 320	* 1:47	
	*20:01 289	*13:56	
10 zo*	8:30 303	* 2:32	
	*20:52 273	*14:37	
LK 11 ma*	9:22 280	* 3:17	
	*21:42 253	*15:28	
12 di*	10:16 255	* 4:05	
	*22:38 232	*16:22	
13 wo*	11:26 234	* 5:02	
	*23:51 217	*17:28	
14 do*	12:32 228	* 6:06	
	-----	*18:36	
15 vr*	0:58 219	* 7:15	
	*13:36 236	*19:46	
16 za*	1:56 232	* 8:16	
	*14:25 250	*20:41	
17 zo*	2:46 247	* 9:05	
	*15:09 261	*21:29	
18 ma*	3:28 262	* 9:45	
	*15:47 272	*22:08	
NM 19 di*	4:06 276	*10:22	
	*16:26 282	*22:48	
20 wo*	4:42 290	*11:03	
	*17:00 291	*23:27	
21 do*	5:16 301	*11:38	
	*17:36 294	-----	
22 vr*	5:49 305<	* 0:09	
	*18:08 289	*12:15	
23 za*	6:25 304	* 0:46	
	*18:46 281	*12:52	
24 zo*	7:03 297	* 1:26	
	*19:23 271	*13:31	
25 ma*	7:43 289	* 2:06	
	*20:06 262	*14:08	
26 di*	8:32 278	* 2:42	
	*20:55 253	*14:52	
EK 27 wo*	9:27 266	* 3:30	
	*21:56 244	*15:42	
28 do*	10:36 259	* 4:26	
	*23:00 242	*16:39	
29 vr*	11:37 260	* 5:25	
	-----	*17:56	
30 za*	0:11 249	* 6:36	
	*12:46 268	*19:06	

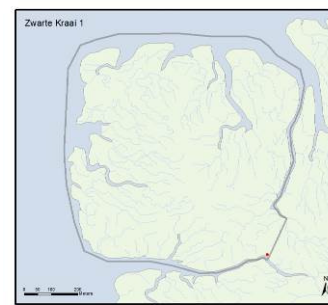
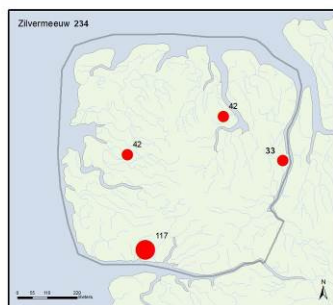
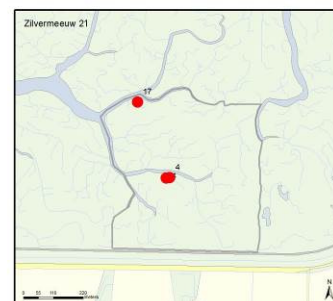
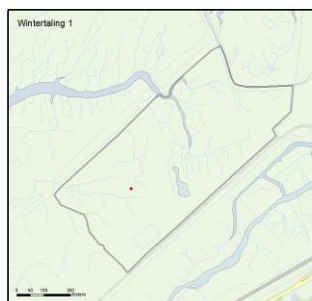
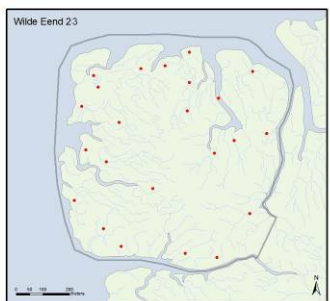
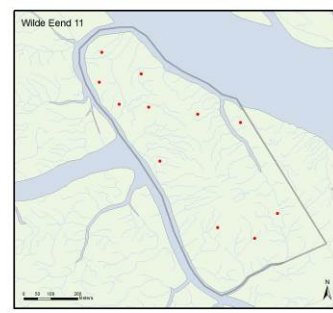
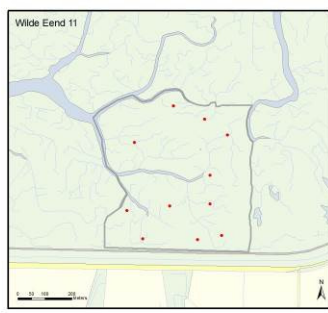
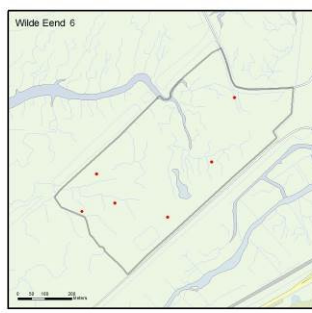
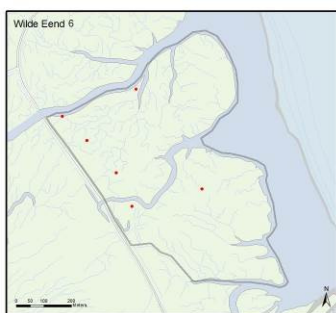
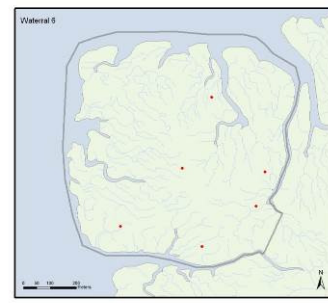
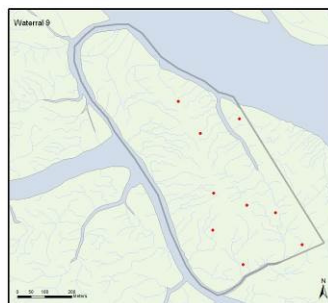
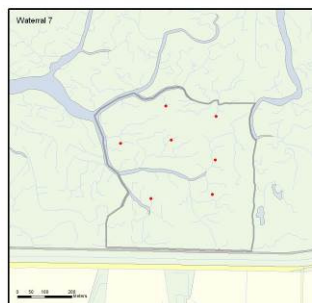
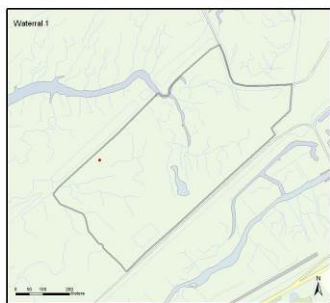
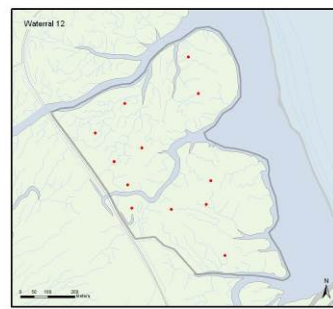
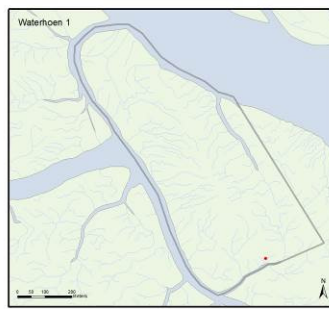
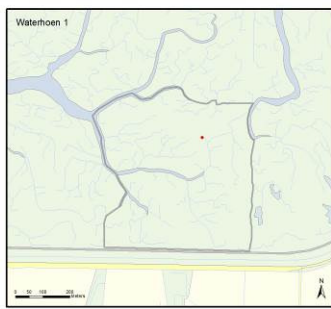
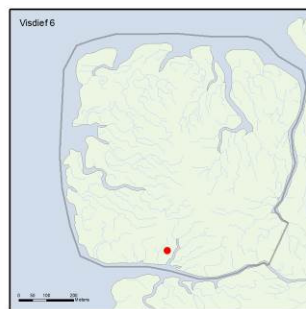
jul-12			
1 zo*	1:16 265	* 7:45 -	
	*13:53 281	*20:21 -	
2 ma*	2:19 287	* 8:55 -	
	*14:50 296	*21:28 -	
VM 3 di*	3:16 308	* 9:53 -	
	*15:45 308	*22:23 -	
4 wo*	4:08 324	*10:44 -	
	*16:36 314	*23:16 -	
5 do*	4:58 334	*11:30 -	
	*17:26 318	-----	
6 vr*	5:46 338<	* 0:03 -	
	*18:09 318	*12:16 -	
7 za*	6:33 335	* 0:47 -	
	*18:55 315	*12:55 -	
8 zo*	7:17 325	* 1:27 -	
	*19:37 305	*13:33 -	
9 ma*	8:02 307	* 2:08 -	
	*20:20 290	*14:12 -	
10 di*	8:46 284	* 2:47 -	
	*21:02 269	*14:52 -	
LK 11 wo*	9:29 255	* 3:25 -	
	*21:45 244	*15:36 -	
12 do*	10:20 228	* 4:16 -	
	*22:39 216	*16:30 -	
13 vr*	11:20 205	* 5:11 -	
	*23:56 196	*17:46 -	
14 za*	12:40 199	* 6:15 -	
	-----	*18:56 -	
15 zo*	1:16 201	* 7:26 -	
	*13:52 217	*19:55 -	
16 ma*	2:16 224	* 8:25 -	
	*14:46 241	*20:55 -	
17 di*	3:05 250	* 9:18 -	
	*15:28 263	*21:46 -	
18 wo*	3:47 272	*10:00 -	
	*16:07 279	*22:31 -	
NM 19 do*	4:23 290	*10:43 -	
	*16:43 291	*23:10 -	
20 vr*	4:57 305	*11:20 -	
	*17:17 299	*23:53 -	
21 za*	5:33 316	*11:58 -	
	*17:53 302	-----	
22 zo*	6:06 320<	* 0:32 -	
	*18:27 299	*12:38 -	
23 ma*	6:46 317	* 1:12 -	
	*19:06 294	*13:19 -	
24 di*	7:26 308	* 1:52 -	
	*19:45 286	*13:58 -	
25 wo*	8:09 293	* 2:33 -	
	*20:32 275	*14:37 -	
EK 26 do*	9:02 275	* 3:12 -	
	*21:26 261	*15:26 -	
27 vr*	10:02 257	* 4:01 -	
	*22:28 247	*16:15 -	
28 za*	11:11 243	* 5:01 -	
	*23:42 239	*17:26 -	
29 zo*	12:23 239	* 6:06 -	
	-----	*18:46 -	
30 ma*	0:58 246	* 7:25 -	
	*13:38 251	*20:06 -	
31 di*	2:07 271	* 8:38 -	
	*14:46 276	*21:17 -	

Legenda bij de kaarten:

Kleine stip betreft telkens 1 territorium.

De dikke stippen betreft meerdere territoria bijeen; exacte aantal staat erbij vermeld.

De soorten staan op volgorde van het alfabet van hun Nederlandse naam. In tegenstelling tot voorgaande jaren worden de telgebieden per soort in chronologische volgorde getoond.